

dària, des del S. XIV, a la part Sud del terme, dena de la Llècua (XXVIII, 9 i 167.21), suposava jo *Beni Ismēt*, però en això anava bastant a cegues no sols per falta de documentació (no Hess ni GGAlG), i perquè és arrel (de sentit astronòmic), sinó perquè, amb *I-servil*, no es concep que s'accentués en aqueixa vocal. ¿Potser tanmateix l'*Asmet* que he explicat i trobat supra? En rigor potser es podria concebre que aquest, essent pron. *āhmad/āsmūd* amb *ā* fos oït *Beniēmed* o *Beniēmed* pels nostres i reduït a *Benisme*, com SEX > 10 *sieis* > *sis*, *sieisme* > *sisme*. L'ar. *ism* 'nom' ens ve a la memòria per aquelles llegendes i recordant-nos de la frase *b Ism-īl-Lab* 'en nom de Déu'. Tampoc clar. Potser s'usà *ismūb* 'el nom d'Ell' (com a expressió tabuística) o bé partint del preislàmic i hisp-àr. *Ille* = *Al-Lab* (Hess, p. 37b), *Ben-Ismlle* amb alguna contracció haplògica. En conclusió, pertot combinacions rebuscades i poc versemblants, que ens duen a rependre la qüestió, infra, s. v. *Benisme*.

Amb la *Bassa Asmet* s'assemblen vagament *L'Asmeita* pda. en els fondals de L'Àtzúbia (XXXIV, 114.6) i el Barranc de L'Asmollar del te. de Lutxent (XXXI); per a aquest descarto ara relacionar-lo amb *mola* o amb el val. *amoliar*, *emm-*, 'emmotllar', que s'adapta poc al significat i menys a la inicial *Asm-*; crec que es tracta del b. arag. i Favara *almolda* (EntreDL III, 114 i DECat I, 154) 'l'aigua que es deixa anar (de les sèquies, riets etc.)'; com demostro allà, es parteix de l'ar. *al-músdà* 'l'aigua amollada, deixada anar', part. passiu del verb *sdy* en IV forma, canviant *sd* en *rd* (cat. *aumorda*) o *ld*: de *amoslar*, en part amb metàt. > *asmolar* i en part *almoldar* > *amoliar*, en coincidència.

Per a *L'Asmeita* no fóra fàcil trobar un biaix de fonètica que expliqués aquí el diftong *ei*; i tampoc amb *Benisme* explicaríem *-eita*, ni amb *Asmet* donaríem compte de *-meita*; la sensació obscura que teníem, que en el fons de tot això, hi hagi algun lligam, és probablement enganyosa. Essent un lloc on hi ha confluència d'aigües, al fons d'aquella clotada, una solució més planera serà partir de LABES MĪXTAS 'canals o comes mesclades, en aiguabarraig', > mossàrab *lavsmēistas* > *lameitas* (amb dissim. del tipus *escospir* > *escopir*); car l'aparença de *La-* com un article singular conduïa a reduir *-meitas* a *-meita*.²

¹ El que suposa Asín, *Contr.*, és pura arbitrarietat inventada per explicar-se aquesta forma d'àrab vulgar. No hi ha en àrab, savi ni vulgar, ni tan sols arrel que pogués justificar-ho; ho deu deduir de *simt* que significa 'fil', potser alguna vegada aplicat als cabells blancs: però aquests es diuen *šāib*, i 'canut' és *šāibāni*; quant a un adj. *asmaʿ* no es troba enlloc ni amb aquest ni en cap significat. — ² Descarto, en canvi, pistes seductores però que no treuen cap, com *māusita* 'intermèdia' (> almerienc *Almocita*, com indicà Simonet); o una var. de AIGUAS ⁵⁵ *MEDIAS* en relació amb el val. *mitant* 'mitjà'.

ASNAR LAGANYA, *Penya d'~*, nom mossàrab de la grandiosa mola coneguda per *la Caixa de Vall-de-roures*, situada en l'afrontació occidental de la vall de

Vall-de-roures, la capital S. de la comarca del Matarranya. Quan els cristians, alliberades Fraga, Lleida i Tortosa, avançaven pel Matarranya, trobaren allí un capítost mossàrab que s'havia mantingut indòmit, en l'inaccessible massís de La Caixa; el qual, en memòria d'ell, dugué el nom de *Penya d'Asnar Laganya*. El feréstec capítost podia emmagatzemar-hi gra, ous i molts aliments, però poca aigua; i ell i els seus, menyspreant (vulgues no vulgues) la condícia de la cara, i potser ajudant-hi el reflex despiadat de la llum sense arbres, devien portar els ulls en un estat miserios: d'aquí l'epítet *Asnar lleganya* 'el dels ulls enlleganyats'.

N'explicà la història Matias Pallarès en el llibre «La Caja de Valderrobres o Peña de Aznar La Gaya» (1905). Forma deturpada, i mal interpretada, d'un ms. on es llegia, sens dubte *La Gaña*, amb tilde poc visible i mala segmentació del nom. En un article complementari p. p. *Bol. Hi. Geo. B. Arag.* I, 277, publica més documents, on el sobrenom apareix amb grafies més correctes i inequívokes. L'any 1270 uns successors, els Oteïças, fan «hermandad e unidad de la Penna de Açnar Laganna et del castillo e villa de Val-de-Roures», continuant amb «Torre del Conte, Maçaleon, Foz-espalda e villa de Baçayt»; de nou *Laganna* en el mateix text, p. 228; *Pennya de Açnar*, p. 228; *de la Pennya de Açnar Lagannya*, p. 229. Etimologia que ja vaig donar essencialment en el *DECat* v, 127b1-22.

Havia estat donada en feu l'a. 1175, al bisbe de Saragossa, però segons *fur de Barcelona*: «addo ad illam Pinnam tales terminos, sci. *Vallem de Roures --- Focespalda --- et Mezchino*»; carta de població 1183, *Bol.* II, 108; i més endavant això constitueix la «Tenencia de Valderrobres», altrament «Pennas de Aznar lhaganna» en doc. original de 1179 (*Bol.* II, 273). El 1564 l'Arquebisbe de Saragossa dictà sentència arbitral, entre Vall-de-roures i la Torre del Conte, sobre el dret d'extraure fusta «de los estrechos de Peñalagaña arriba, en el puerto»; en un altre text manuscrit (que sembla de 1603 o en tot cas S. XVII): els veïns de Beseit tenien heretats «desde los estrechos de Peña Lagaña arriba, asta los te. de Benifaça y lugares del reino de Val.» (ibid. III, 85 i 89).

Sembla que a la mala interpretació de Pallarès hi ajudà una «peña Galeam», fins a la qual arribava el terme de Cretes (Vidiella, *Recits. de Calaceite*, 48, 49), d'un doc. de 1205 (*Bol.* II, 275). Però això és la *Penya de la Galera*, que és nom d'un paratge diferent dins aquest massís muntanyós, però que a vegades es prengué a manera de xifra i summa de tots els Ports de Tortosa-Beseit.

Un cas semblant és el del *Racó (de) Llaganya* en el terme val. de Xaraco (XXXII, 192.22).

Sobre el NP cat.-arag. *Asnar*, tindrem present que tingué, ultra la forma mossàr. *Asnar* (documentada suara), una variant cat. ant. *Asner*: p. ex., «Signum *Asnerum*» en un doc. de 886 (Abadal, *P. i Rbg.* 328); del qual prové el cogn. cat. *Ainé*, i mant NL, com *Portainer* (dins el nevat muntanyam entre Andorra i la Ribalera pallaresa; V. ibid., n., p. 27 bis). Fou també